

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **N. V. Q.**, zast. Mgr. Alešem Dufkem, advokátem se sídlem ve Zlíně, Bartošova 4341, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 21. 6. 2005, č. j. 55 Az 163/2004 – 43,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Výše uvedeným rozsudkem zamítl Krajský soud v Brně žalobu žalobce proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR ze dne 26. 5. 2004, č. j. OAM – 833/VL -10-05-2004. Tímto rozhodnutím žalovaného nebyl žalobci udělen v České republice azyl z důvodu nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) a současně bylo vysloveno, že se na něj nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 téhož zákona.

Proti výše uvedenému rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost.

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel namítá, že jej krajský soud řádně nepředvolal k ústnímu jednání, není mu ani známo, zda mu bylo předvolání doručeno. Stěžovatel obdržel pouze rozsudek. Dle stěžovatele krajský soud nesprávně posoudil fakt, že ačkoliv je pravdou, že jedním z důvodů proč odešel v roce 2002 z Vietnamu je důvod ekonomický, dalším důvodem jsou samozřejmě rovněž obavy stěžovatele ze svého případného pronásledování ve Vietnamu z důvodu možnosti jeho posouzení jako vlastizrádce v případě jeho vydání zpět do Vietnamu a s tím spojenou reálnou hrozbou přísného trestu. V tomto případě je situace stěžovatele specifická jeho rolí válečného veterána, která měla být podrobněji zkoumána, například dotazem na MZV ČR, jaká je ve Vietnamu životní situace této sociální skupiny.

Stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené rozhodnutí zrušil a vrátil věc krajskému soudu k dalšímu řízení. Současně stěžovatel žádá o přiznání odkladného účinku dle ustanovení § 107 s. ř. s.

Žalovaný se ke kasační stížnosti vyjádřil dne 1. 9. 2005. Poukázal na neaktuálnost místa pobytu stěžovatele, když z PoS Z. u B. stěžovatel odešel dne 18. 7. 2005. Žalovaný popírá oprávněnost podané kasační stížnosti a domnívá se, že jak rozhodnutí o azylu tak rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Žalovaný dále poukázal na skutečnost, že stěžovatel pobýval v ČR od dubna 2002 a o azyl požádal až dne 1. 3. 2004. Do této doby zde pobýval nelegálně a bez platných dokladů. Důvody uváděné stěžovatelem nelze podřadit pod zákonné důvody pro udělení azylu. Žalovaný shledává kasační stížnost včetně žádosti o přiznání odkladného účinku nedůvodnými a navrhuje kasační stížnost zamítnout a odkladný účinek kasační stížnosti nepřiznat.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných kasační stížností, vyšel přitom z právního stavu platného v době vydání napadeného rozhodnutí (§ 75 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně a kde je žadatelka chráněna před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpení podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpení pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Z předloženého spisového materiálu Nejvyšší správní soud zjistil, že dne 1. 3. 2004 podal stěžovatel žádost o udělení azylu, v níž uvedl, že svou vlast opustil z ekonomických důvodů, neboť nemohl najít zaměstnání, je vietnamské národnosti, katolického náboženství a nikdy nebyl členem politické strany. Poznamenal, že ve válce přišel o nohu. V případě návratu do vlasti se ničeho neobává. Dne 8. 3. 2004 byl se stěžovatelem za účelem spolehlivého zjištění skutečného stavu věci sepsán protokol o pohovoru k žádosti o udělení azylu. Stěžovatel do protokolu zopakoval, že v roce 1974 přišel ve válce o nohu. Poté byl léčen v armádních zařízeních a v roce 1975 propuštěn do civilu. Od roku 1976 používá protézu, musel podstoupit operace, které byl nucen hradit sám. Požádal ministerstvo práce o zajištění možnosti získání vyučení, avšak bezvysledně. Stejně neúspěšně skončila žádost stěžovatele k ministerstvu národní obrany. Stěžovatel si na postup obou ministerstev stěžovatel u prezidenta. Tam se odpovědi taktéž nedočkal. Stěžovatel se rozhodl vlast opustit. Vyjádřil přesvědčení, že se v jeho případě jednalo o oficiální politiku státu, poněvadž žádné z takto postižených osob nebyla poskytnuta žádná pomoc. Stěžovatel bydlel v domku, který před odjezdem prodal. Vydělával si pouze příležitostnou práci, až v roce 1998 nastoupil do oděvního průmyslu. Zhruba po čtyřech měsících byl propuštěn. Stěžovatel byl poté natolik zklamán, že další práci již nehledal. K tvrzení o nedodržování lidských práv uvedenému ve vlastnoručně psaných důvodech stěžovatel doplnil, že Vietnam získává ze zahraničí značnou finanční pomoc, ale k „obyčejným“ občanům, například válečným invalidům, se peníze nedostanou. Pokud si někdo ve Vietnamu stěžuje na nějakou skutečnost, k ničemu to nevede, stížnost není přijata ani vyřízena a stěžovateli je vyhrožováno. Svou nespokojenost s dodržováním lidských práv prezentoval stěžovatel v roce 1996, kdy probíhala vládní kampaň za propagaci politiky státu, přičemž vládní úředníci z H. jezdili do provincií. Při jejich odjezdu došlo ke shromáždění válečných invalidů, kteří hlasitě upozorňovali na svou situaci a neexistenci podpory státu. Byla však přivolána policie, se kterou stěžovatel nepřišel do kontaktu, jelikož se mu podařilo utéct. Stěžovatel vysvětlil, že po celou dobu pobytu v ČR do podání žádosti o azyl žil u kamaráda v B., jemuž pomáhal v obchodě. V případě návratu vyjádřil stěžovatel obavu z možného uvěznění. V této spojitosti uvedl, že již více než dvacet let projevoval ve Vietnamu svou nespokojenost s vládou a proto by mu při příjezdu do vlasti „všechno spočítali“. V závěru pohovoru stěžovatel poznamenal, že neměl žádnou bezprostřední příčinu k odjezdu z vlasti. Žalovaný na základě provedeného správního řízení vydal dne 26. 5. 2004 rozhodnutí, kterým nebyl stěžovateli udělen v České republice azyl z důvodu nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu a současně bylo vysloveno, že se na něj nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 téhož zákona. Žalovaný konstatoval, že stěžovatel nesplňuje podmínky pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu. Naplnění podmínek pro udělení azylu dle ustanovení § 13 a § 14 taktéž neshledal.

Předmětné rozhodnutí napadl stěžovatel žalobou. Krajský soud žalobu zamítl kasační stížností napadeným rozsudkem.

Proti rozsudku soudu podal stěžovatel kasační stížnost.

Stěžovatel namítá jednak nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předchozím řízení [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] a dále nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé. [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.].

Prvotní je v dané věci námitka ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Pokud stěžovatel soudu vytýká, že mu nebylo doručeno předvolání k jednání, namítá vadu řízení před soudem, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé.

Nejvyšší správní soud na tomto místě předesílá, že postup soudu, kdy není žalobci řádně doručeno předvolání k jednání, zakládá vadu řízení, jež může mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Účastníku nelze upřít právo na veřejné projednání jeho věci v jeho přítomnosti včetně možnosti vyjádřit se k věci (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod).

Dle ustanovení § 51 odst. 1) s. ř. s. soud může rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže to účastníci shodně navrhli nebo s tím souhlasí.

Dle ustanovení § 49 odst. 1) s. ř. s. k projednání věci samé nařídí předseda senátu jednání a předvolá k němu účastníky tak, aby měli k přípravě alespoň deset pracovních dnů. O jednání vyrozumí osoby zúčastněné na řízení.

V daném případě, jak vyplývá ze spisového materiálu, krajský soud dne 4. 11. 2004 přípisem č. j. 55 Az 163/2004 - 23 požádal stěžovatele, aby se ve smyslu ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s. vyjádřil, zda souhlasí, aby soud rozhodl o žalobě bez nařízení jednání. Stěžovatel přípisem ze dne 24. 11. 2004 souhlas s postupem dle ustanovení § 51 s. ř. s. neudělal a současně požádal krajský soud, aby mu v případě nařízení jednání ustanovil tlumočníka. Krajský soud dne 4. 5. 2005 stěžovateli tlumočníka ustanovil a stejného dne stěžovatele předvolal na den 21. 6. 2005 k jednání ve věci. Usnesení o ustanovení tlumočníka spolu s předvoláním zaslal krajský soud stěžovateli.

Dle ustanovení § 46 odst. 1 zákona č. 99/1963Sb. občanského soudního řádu (dále jen o. s. ř.) na jehož použití odkazuje ustanovení § 42 odst. 5 s. ř. s., písemnost určenou fyzické osobě soud předá doručujícímu orgánu k doručení na adresu jejího bytu, jejího místa podnikání, jejího pracoviště nebo místa, kde se zdržuje.

Dle ustanovení § 46 odst. 3 o. s. ř., nebyla-li fyzická osoba zastižena na adrese uvedené v odstavci 1 a písemnost jí nebyla doručena ani na jiném místě, doručující orgán písemnost, která jí má být doručena do vlastních rukou, uloží. Jinou písemnost doručující orgán doručí vhodné fyzické osobě bydlící, působící nebo zaměstnané na téže místě nebo v jeho okolí, která adresáta zná a souhlasí s tím, že mu písemnost odevzdá; není-li možno ani takto doručit, písemnost uloží.

Dle ustanovení § 50c odst. 4 o. s. ř. nebude-li uložena písemnost vyzvednuta do 3 dnů nebo, jde-li o písemnost, která má být doručena do vlastních rukou, do 10 dnů od uložení, považuje se poslední den lhůty za den doručení, i když se adresát o uložení nedozvěděl.

V projednávané věci krajský soud stěžovateli doručoval předvolání k jednání ve věci na adresu uvedenou v evidenci žadatelů o azyl (stejnou uvedl stěžovatel taktéž v žalobě), do azylového střediska PoS Z. u B. Zásilku si stěžovatel v úložní době nevyzvednul. Dle doručenký, jež je součástí spisového materiálu, byla zásilka uložena dne 9. 5. 2005. Ve smyslu ustanovení § 50c odst. 4 o. s. ř. byla zásilka stěžovateli doručena fikcí dne 12. 5. 2005. Doručenka založená ve spise obsahuje zákonné náležitosti zakotvené v ustanovení § 50f o. s. ř., je tedy veřejnou listinou, u které platí předpoklad její pravdivosti, dokud není prokázán opak. Stěžovatel obsah předmětné doručenký v kasační stížnosti

nezpochybňuje, pouze uvedl, že mu předvolání nebylo doručeno. K tomu, aby mohla být vyvrácena správnost údajů o doručení obsažených v doručence, musel by stěžovatel především tvrdit skutečnosti, které vedou k závěru, že údaje na doručence nejsou pravdivé. Na podporu svých tvrzení stěžovatel soudu nepředložil ani nenavrhл žádné důkazy.

Ze spisového materiálu má tedy Nejvyšší správní soud za prokázané, že se krajský soud stěžovatelem tvrzené vady ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. spočívající v nedoručení předvolání k jednání ve věci, nedopustil, když stěžovateli bylo předvolání doručeno fikcí ve smyslu ustanovení § 50c odst. 4 o. s. ř.

Stěžovatel dále spatřuje nezákonnost napadeného rozsudku krajského soudu v nesprávném posouzení důvodů odchodu stěžovatele z Vietnamu. Dle stěžovatele krajský soud nesprávně posoudil fakt, že ačkoliv je pravdou, že jedním z důvodů proč odešel v roce 2002 z Vietnamu je důvod ekonomický, dalším důvodem jsou samozřejmě rovněž obavy stěžovatele ze svého případného pronásledování ve Vietnamu z důvodu možnosti jeho posouzení jako vlastizrádce v případě jeho vydání zpět do Vietnamu a s tím spojenou reálnou hrozbou přísného trestu. V tomto případě je situace stěžovatele specifická jeho rolí válečného veterána, která měla být podrobněji zkoumána, například dotazem na MZV ČR, jaká je ve Vietnamu životní situace této sociální skupiny.

S názorem stěžovatele se Nejvyšší správní soud neztotožňuje.

Krajský soud, jak vyplývá z odůvodnění rozsudku, přezkoumal rozhodnutí žalovaného v mezích všech stěžovatelem uplatněných námitek. Stěžovatel v doplnění k žalobě vyjádřil obavy z možného posouzení jeho osoby v případě návratu do země původu jako vlastizrádce. Stěžovatel odkázal na ustanovení § 91 a 274 vietnamského trestního zákona, dle kterého osobě za nezákonný pobyt (vycestování do zahraničí a zdržování se v zahraničí s úmyslem protestu proti lidové vládě) hrozí trest odnětí svobody v délce 3 až 12 let popřípadě peněžitý trest.

Krajský soud přezkoumal výše uvedenou námitku stěžovatele ve vztahu k naplnění podmínek překážek vycestování ve smyslu ustanovení § 91 zákona o azylu. Dospěl k závěru, že na stěžovatele nelze vztáhnout překážky vycestování, když z ničeho nelze dovodit, že stěžovateli hrozí skutečnosti uvedené v ustanovení § 91 písm. a) bod 2 a není ani osobou, která by měla být vydána do země původu pro trestný čin. Případný neshledal krajský soud ani poukaz stěžovatele na vietnamský trestní zákon, neboť stěžovatelem zmiňovaná zákonná ustanovení se nevztahují na jeho případ.

Se závěry krajského soudu se Nejvyšší správní soud plně ztotožňuje.

V dané věci stěžovatel vyjádřil obavy z možné perzekuce ze strany státních orgánů, které by byl v případě návratu do Vietnamu vystaven. Nejvyššímu správnímu soudu není z úřední činnosti známo, že by neúspěšní žadatelé o azyl v České republice byli po návratu do Vietnamu postihováni.

Taktéž z informací získaných žalovaným ve správním řízení, jejichž seznam tvoří přílohu k protokolu o pohovoru k žádosti a s nimiž byl stěžovatel seznámen, zejména ze zpráv o stavu dodržování lidských práv ve Vietnamu nevyplývaly důvody zakládající překážku vycestování dle § 91 zákona o azylu, spočívající zejména v tom, že by stěžovatel byl nucen vycestovat do státu, v němž by byl ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy,

náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení nebo do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu nebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti a nebo by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky. Překážku vycestování žalovaný podrobně posoudil ve svém rozhodnutí. Na straně č. 7 rozhodnutí v této souvislosti odkázal na informace MZV ČR (zastupitelský úřad v Hanoji) č. j. 118854/2000-LP ze dne 26. 5. 2000, která v bodě č. 5, že podle sdělení UNHCR nejsou vietnamští žadatelé o azyl v zahraničí po návratu perzekuováni ani diskriminováni a dále na materiál nazvaný Vietnam. Hodnocení země, vydaný MV Velké Británie v říjnu roku 2002, který konstatuje s odvoláním na UNHCR, že žadatelé o azyl nebyli po návratu stíháni za opuštění země. K trestnímu stíhání dochází pouze v případech obvinění z trestných činů, jež nebyly ve Vietnamu dořešeny. Proti stěžovateli, jak sám ve výpovědích uvedl, nebylo vedeno žádné trestní stíhání a nikdy s policií ani s ostatními státními orgány problémy neměl. Nejnovější informace MZV ČR (zastupitelský úřad v Hanoji) č. j. 106847/2004-LP ze dne 18. 3. 2004 konstatuje, že vietnamské úřady samy aktivně nesledují, kdo a kde žádá o azyl. Dále je ve zprávě uvedeno, že každý občan Vietnamu se může kdykoliv svobodně vrátit do země a rovněž může každý svobodně vycestovat do zahraničí. Ze zpráv naopak nevyplývá, že by váleční veteráni byli posuzováni odlišně od ostatních občanů, jak namítal stěžovatel.

V daném případě Nejvyšší správní soud konstatuje, že žalovaný své povinnosti zjistit skutečný stav ve smyslu ustanovení § 32 správního řádu dostál. Taktéž krajský soud přezkoumal rozhodnutí žalovaného v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. a vypořádal se se všemi žalobními námitkami.

Nejvyšší správní soud tak neshledal naplnění kasačního důvodu ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Nad rámec kasačních námitek je nucen Nejvyšší správní soud zdůraznit, že poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pocítuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel (srov. IV. ÚS 12/04). Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že důvody uvedené v kasační stížnosti dle ust. § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s., nebyly prokázány, a proto podanou kasační stížnost podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

Protože stěžovatel neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.). Žalovanému Ministerstvu vnitra ČR, které bylo v řízení

úspěšné, náklady řízení nevznikly, respektive je neúčtovalo, a proto rozhodl soud o nákladech řízení, jak výše uvedeno.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 24. února 2006

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu